

18—23 oktober

Debatter m. m.

Fredagen den 18 oktober

	Sid.
Interpellation av herr Lundberg i anledning av spioneriaffären Wennerström.....	4

Tisdagen den 22 oktober

Meddelande ang. sammanträdestider.....	6
Interpellationer av:	
fru Sjövall ang. de svenska biståndsinsatserna till u-länderna	6
herr Hamrin i Jönköping ang. åtgärder mot kriminaliteten.....	10
herr Spångberg ang. inplantering av kaninpest	11
herr Hermansson ang. anslagen till de svenska biståndsinsatserna till u-länderna	12

Onsdagen den 23 oktober

Interpellationer av:	
fru Nettelbrandt ang. tryggande av den enskildes rättsställning vid handläggningen av vissa domstolsärenden	14
herr Andersson i Storfors ang. bristen på hälsovårdsinspektörer... ..	15
herr Gustafsson i Borås ang. efterlevandes kostnader i samband med dödsfall	16
herr Dickson ang. de långsiktiga följdverkningarna av ogräsbekämpning med kemiska medel.....	16

Fredagen den 18 oktober

Kl. 14.00

§ 1

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionen nr 173, angående ytterligare tillägg å de livräntor som utgår enligt förordningen den 11 juni 1943 (nr 347) om vissa ersättningar vid införandet av statsmonopol å importen av tobaksvaror;

till bevillningsutskottet propositionen nr 177, med förslag till förordning om skattefrihet för viss ersättning till Karlskronavarvet aktiebolag och Svenska reproduktionsaktiebolaget;

till utrikesutskottet propositionen nr 178, om godkännande av avtal mellan Sverige och Danmark angående samhandeln med jordbruksprodukter inom den europeiska frihandelssammanslutningen m. m.;

till jordbruksutskottet propositionen nr 179, angående försäljning av viss kronan tillhörig mark, m. m.; samt

till statsutskottet propositionen nr 181, angående försäljning av vissa allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter, m. m.

§ 2

Föredrogs var efter annan och hänvisades till behandling av lagutskott de å bordet vilande motionerna nr 949—954.

§ 3

Föredrogs var för sig nedan redovisade, vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda men då bordlagda

interpellationsframställningar, nämligen av:

herr *Enskog*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående eftersläpningen i utbetalningen av folkpensionsförmåner,

herr *Enskog*, till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående utbildning av vissa värnpliktiga som beviljats uppskov med krigstjänstgöring i vanlig ordning,

fröken *Elmén*, till herr statsrådet och chefen för civildepartementet angående villkoren för anställande av partiellt arbetsföra inom statlig och statsunderstödd verksamhet,

herr *Broberg*, till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående beaktande av enskilda företags kapacitet vid prövningen av frågor om utbyggnad av statliga anläggningar på försvarets område,

herr *Eriksson* i Bäckmora, till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående taxesytemet för detaljdistribution av elektrisk kraft på landsbygden,

fröken *Karlsson*, till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet angående lärarbristen,

herr *Holmberg*, till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående en utbyggnad av hemvården för gamla, samt

herr *Wennerfors*, till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående övergången från alkoholstarka till alkoholsvagare drycker.

Kammaren biföll dessa framställningar.

§ 4

**Interpellation i anledning av spioneri-
affären Wennerström**

Ordet lämnades på begäran till

Herr LUNDBERG (s), som yttrade:
Herr talman! Den politiska debatt som följt med avslöjandet av en stor-spion i vårt land med dennes avskryvande ledmotiv, skada för land och folk, har tyvärr föranlett oppositionen att dra slutsatser som är både orimliga och beklagliga. Det är än mer beklagligt att oppositionen synes glömma att vi lever i ett rättssamhälle och inte i ett s. k. polissamhälle. De beslutande församlingarna får aldrig även vid mycket allvarliga brott åsidosätta skyddet och respekten för de mänskliga rättigheterna, den personliga integriteten för individ och hem, som en demokrati måste iakttaga.

Det är naivt att tro att något land kan undgå att bli utsatt för spioneri eller främmande makts underrättelsetjänst. Allt försvar i hela världen förutsätter en mer eller mindre utbyggd underrättelsetjänst, som staterna tillmäter och alltid tillmätt stor betydelse. Alla försvarsplaner måste därför enligt min mening bygga på denna realitet; om så inte skulle vara fallet skulle dess ansvariga utformare vara besjälade av en ljusblå orealistisk kunskap om krigshistoria och strategi, som jag förutsätter är orimlig. Jag utgår därför från att både försvarsmakt, regering och lekmannaexperter inte lever i tron att vårt land är en vit fläck på spionkartan utan är medvetna om att det beräknas att av tio spioner är det endast en som »åker fast». Vi kan fördöma, beklaga och tappa huvudet inför detta faktum, men det är trots allt en realitet, och vi måste räkna med att vi har en mängd spioner i vårt land på samma sätt som andra länder räknar med att de har spioner inom sina gränser. Spionavslöjandena har visat att spioner finns både i diktaturer och i demokratier.

Upphovsmännen bakom varje försvarsplan måste därför ha räknat med

att det finns ett utbredd spionsystem i varje land. Med utgångspunkt från detta faktum finns det ingen anledning att dra förhastade slutsatser och vidta kostsamma åtgärder endast för att vi avslöjat en av kanske ett stort antal spioner i vårt land. Att tala om att hela vårt försvar skulle vara utlämnat och tillspillogivet är överdrifter. Om en i fred inträffad händelse skulle få de orimliga konsekvenser, som ansvariga politiker velat göra gällande i samband med spionaffären, får skadeverkningarna inte hänföras till spionavslöjandet utan till att hela vår försvarsorganisation är felkonstruerad och helt försvarslös.

Man skall också komma ihåg, att de som under krig och erfarenhetsmässigt även i fred står i brännpunkten för spionernas intresse, kallt räknar med att spionverksamhet förekommer och inte kan förebyggas. Genom den tekniska utvecklingen har spionens upplysningar korttidsvärde och kan inte vara aktuella mer än 2—5 år. Spionens farlighet ligger främst i att han kan verka under ett krigstillstånd eller vid krigsfara. Om dessa risker inte är aktuella, kan ett spionavslöjande endast innebära att en av de många negativa delarna man måste ha räknat med i ett försvar eliminerats; hur stor denna del är kan ingen i dag avgöra. Det är utredningarna som skall söka ge svar på denna fråga.

Tanken att ett spionavslöjande skulle motivera höjda militäranslag eller att vi skulle glömma eller frångå för individen livsviktiga beaktanden, måste vara både obefogade och förhastade.

Däremot visar spionaffären att vårt psykologiska försvar, i varje fall hos partiledare inom oppositionen, är bristfälligt för att inte säga obefintligt. Detta måste i ett parlamentariskt styrt land inge stora betänkligheter. Partiledarna inom oppositionen synes ha glömt att en regering i ett demokratiskt styrt land måste följa lag och rätt samt ha fullödlig respekt för att vissa mänskliga rättigheter, den personliga integriteten för individ och hem etc. inte för en tillfälligt uppblomstrande stats-

Interpellation i anledning av spioneriffären Wennerström

nyttoromantik i samband med en spionhistoria får åsidosättas eller glömmas bort. I en demokrati skall staten garantera att den vill och kan värna de mänskliga rättigheterna, och jag har uppfattat vår konstitution så att den förbjuder angrepp mot de mänskliga rättigheter, som är ett fundament i vår demokrati.

Det är betänkligt att oppositionen krävt mera vittgående åtgärder av regeringen, trots att man inom oppositionen inte kan vara okunnig om att detta skulle ha gjort det nödvändigt för regeringen att använda förfaringsätt liknande dem som tillgrips i diktaturstater eller stater, där erfarenheter från diktatorsystemet ligger till grund för den s. k. säkerhetspolisens verksamhet. Det kan inte heller vara rimligt att spionens verksamhet och skadan därav skulle göras än större genom vissa politikernas önskan att utnyttja en mycket beklaglig men icke okänd verksamhet för att kräva fullständig insyn i våra försvarsförberedelser. För egen del anser jag att om gränstenar skall sättas upp i fråga om integritet, så tangerar städhjälpens roll i det aktuella fallet gränsen för vad som kan vara tillåtet; men denna åtgärd tillgreps först då skuldfrågan med till visshet gränsande sannolikhet var känd och bevisbördan endast återstod.

Att det i alla tider i fråga om de mänskliga rättigheterna funnits olika uppfattningar i vad det gällt hänsyn till den s. k. statsnyttan och respekten för individen och dess integritet är riktigt. Sieyès uttrycker problemet så: »Det är icke med stöd av en lag, som medborgarna tänka, tala, skriva och publicera sina tankar; det är med stöd av deras naturliga rättigheter, rättigheter, som människorna medfört i samhället och för vilkas upprätthållande de instiftat lagen och alla de andra offentliga medel som värna dem. Den lag som behövs är en lag, som medför de inskränkningar i människans naturliga handlingsfrihet, som äro nödvändiga för utstakande av de gränser, som skola

hindra henne från att göra intrång på medmänniskornas rätt och frihet.»

Jag beklagar och fördömer till fullo all landsförrådsk verksamhet. Men om denna verksamhet skulle föra till att samhället — för att ensidigt söka skydda sig mot sådan verksamhet — skulle vidtaga åtgärder, innebärande vittgående inskränkningar i de mänskliga rättigheterna, kränkning av individens och hemmets integritet, godtyckligt handlande på basis av misstankar och vittgående ingripanden i individens fria sektor, alltså en efterrapning av metoder som finns i s. k. polisstater, ja, då skulle spionolyckan bli en riksolycka, inte för försvaret men för vår demokrati. Då tonen och andemeningen i oppositionens politiska utnyttjande av den beklagliga affären endast kan syfta till att skövla de mänskliga rättigheter en demokrati bygger på, eftersom regeringen vidtagit och vidtager åtgärder som fyller alla rimliga anspråk för att så långt som möjligt redovisa spionfrågan, anser jag det vara av vikt att även i detta sammanhang påpeka risken för att värden som vi aldrig borde få spoliera, kommer i farozonen i en nyansfri och farlig debatt, där politisk taktik gjorts till en centralfråga.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till herr statsministern få framställa följande fråga:

Är herr statsministern och regeringen, trots anstormningen av oppositionen, som krävt åtgärder som måste innebära väsentliga ingrepp i de mänskliga rättigheterna och den personliga integriteten, villig att avlämna en försäkran att regeringen och socialdemokratien inte kommer att göra avkall på eller frångå de mänskliga rättigheterna och integriteten för individ och familj, som varit grundläggande principer för vår demokrati och för den svenska arbetarrörelsen?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 14.04.

In fidem
Sune K. Johansson

Tisdagen den 22 oktober

Kl. 16.00

Förhandlingarna vid detta samman-
träde leddes av herr förste vice talman-
nen.

torde tidsförskjutningar komma att in-
träda beträffande en del av de i planen
upptagna ärendena.

§ 1

Justerades protokollet för den 16 in-
nevarande oktober.

§ 2

Upplästes följande till kammaren in-
komna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

På grund av deltagande i parlamenta-
rikermöte i Bonn anhåller jag härmed
om ledighet från riksdagsarbetet under
tiden den 23—30 oktober 1963.

Stockholm den 21 oktober 1963

Alf Wennerfors

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3

Meddelande ang. sammanträdestider

Herr FÖRSTE VICE TALMANNEN
yttrade:

Till kammarens ledamöter har utde-
lats av talsmanskonferensen godkända
planer för dels kamrarnas sammanträ-
den under återstoden av höstsessionen,
dels behandlingen i kamrarna av ut-
skottsutlåtanden under höstsessionen.
Självfallet kan det sedermera finnas
erforderligt att anordna ytterligare ple-
na eller att i vissa fall ändra tidpunk-
ten för sammanträdes början. Likaså

§ 4

Föredrogs den av herr *Lundberg* vid
kammarens nästföregående samman-
träde gjorda, men då bordlagda anhållan
att få framställa interpellation till hans
excellens herr statsministern i anledning
av spioneriaffären Wennerström.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5

**Interpellation ang. de svenska bistånds-
insatserna till u-länderna**

Ordet lämnades på begäran till

Fru SJÖVALL (s), som yttrade:

Herr talman! Administrationsutred-
ningen för biståndet till utvecklingslän-
derna, vars första betänkande låg till
grund för statsmakternas beslut om in-
rättande av NIB, kom att ingående syss-
la främst med frågor rörande expert-
rekrytering och stipendiatutbildning.
Den kunde på grund av den tidsnöd den
arbetade under endast i förbigående an-
ge rader av problem som u-hjälpen skul-
le komma att ställas inför. Den anför
själv i sitt slutbetänkande: »Som fram-
går av delbetänkandets inledningskapi-
tel är flertalet av de frågor som vi här
behandlar av den naturen att de kräver
mer eller mindre kontinuerliga utred-

Interpellation ang. de svenska biståndsinsatserna till u-länderna

ningar. Det ankommer närmast på den i vårt första delbetänkande föreslagna organisationen (nämligen NIB) att om- besörja dessa.»

U-hjälpen har varit av sådan omfattning att NIB icke kunnat medhinna dylika utredningar; många problem är dessutom av så komplex natur att det är tvivelaktigt om verket ensamt ägt möjligheter att utreda och lösa dem.

U-hjälp, i den form och med det innehåll vi nu känner den, har tidigare varit okända arbetsuppgifter för det svenska samhället och den svenska förvaltningen. Den innebär praktisk hjälp i ständigt samarbete med statsmakterna i ett främmande land. Den måste därför äga högre grad av flexibilitet och snabb anpassning till ett annat lands förhållanden än vad som krävs för inhemska arbetsuppgifter. Upprepade förhandlingar, även på det diplomatiska planet, kan exempelvis krävas både under planeringsskedet och under det fortsatta fortlöpande genomförandet av ett projekt.

NIB avser att detta år driva 17 projekt i tio länder samt att nästa budgetår öka detta till 23 fältprojekt i fjorton länder. Gränsdragningen mellan det planeringsarbete som enligt direktiven skall åvila NIB och de politiska överväganden som ligger bakom valet av ett bestämt mottagarland, där beslutet torde böra fattas av statsmakterna, hör uppenbarligen också till denna typ problem av hittills främmande karaktär för svensk förvaltning.

Denna splittring står i strid mot riksdagens principbeslut om att den bilaterala u-hjälpen bör koncentreras till ett fåtal länder. En så uttalad splittring innebär också bestämda risker att samtliga projekt kanske ej kan genomföras, utan några eller många måste nedläggas efter några år. En sådan utveckling skulle innebära inte bara ett allvarligt bakslag för u-hjälpen utan den rymmer också politiska risker för Sverige, med eventuell betydande förlust av goodwill

i berörda länder. Redan valet av ett nytt mottagarland kan innebära ett ömtåligt politiskt ställningstagande. Även avvägningen av vilken prioritering ett u-land skall ha före övriga mottagarländer kan likaledes vara svår. Ett åtagande kan bli så omfattande att möjligheterna att bygga upp annan hjälpverksamhet, även av artskild karaktär, kan försväras av ekonomiska och personella skäl.

NIB är ett centralt svenskt ämbetsverk med en chef i generaldirektörs ställning och med egen styrelse. Samtidigt handlägger den alltså ärenden, som till sin karaktär är sådana — genom att de spänner över vårt förhållande till främmande makter — att de icke bör handläggas av verket ensamt. Problemet är då hur de skall handläggas. I den debatt som förekommit kring NIB har statsrådet Lindström både i tal och i tidningsartiklar fällt uttalanden av sådan art att de ger anledning till förmodande att statsrådet försökt lösa denna problematik genom direkta ingripanden i NIB:s verksamhet. Det är vidare praktiskt taget omöjligt att med ledning av pressdebatten avgöra om vissa politiska beslut fattats av styrelsen för NIB eller om de handlagts i konselj. Icke ens beslut av utrikesministern i sådana ärenden skulle stå i överensstämmelse med den självständiga ställning NIB som ämbetsverk skall äga.

Formellt hör NIB till UD. Problemet om hur arbets- och ansvarsfördelningen skall ske mellan NIB och UD, resp. mellan NIB och regeringen har icke varit föremål för tillräcklig principdebatt, vilket f. ö. påpekades redan i remissvaren och i riksdagsdebatten före NIB:s tillkomst. Problemen förenklas ju ej genom att sedvanliga löpande ärenden inom NIB:s förvaltningsområde plötsligt akut kan förändras till utrikespolitiska eller allmänpolitiska ärenden. Några riktlinjer för NIB:s kompetensområde för dessa gränsproblem är icke uppdragna av statsmakterna, och denna oklarhet i NIB:s status synes bl. a. från denna

Interpellation ang. de svenska biståndsinsatserna till u-länderna

synpunkt ha varit till avsevärd olägenhet.

Styrelsen för NIB har uppenbarligen delegerat beslutanderätten i en rad frågor till generalsekreteraren, som enligt egen uppgift i pressen är frånvarande från verket fyra och en halv månad årligen på grund av utrikes tjänsteresor och semester. En så omfattande delegering kombinerad med så lång frånvaro av verkets chef måste inrymma risker för ineffektivitet. Mot bakgrunden av vad som sagts ovan om att löpande ärenden plötsligt kan ändra karaktär synes det också vara en olycklig lösning om verkets chef ensam fattar beslut i ärenden som senare visar sig ha varit av politisk natur. Delegeringsinstitutets omfattning borde därför bli föremål för utredning.

Statsministern har aviserat tillsättandet av en utredning om NIB. Det vore olyckligt om denna endast finge till uppgift att utreda reella eller endast påstådda missförhållanden inom NIB. Den bör utvidgas till att omfatta allt det administrationsutredningen endast kunde skissera i sina betänkanden samt också de realbrister som under dessa års verksamhet visat sig föreligga i vår u-hjälp.

Det första förberedande planeringsarbetet ute i de olika mottagarländerna har tydligen i stor utsträckning skötts av generalsekreteraren. Det är omöjligt för en ensam man att behärska all den problematik detta rymmer, att ena dagen planlägga ett jordbruksprojekt, nästa ett medicinskt eller byggtekniskt d:o. Verkets personal saknar likaledes i stor utsträckning sådant kunnande; de är övervägande humanister. Dock tror jag det vore väsentligt om de sändes ut på planeringsuppdrag, eftersom dessa i sak utgör den enda kvalificerade praktiska utbildning u-hjälpens tjänstemän kan erhålla.

Vid planering av olika projekt måste verket kunna repliera på inhemsk expertis, antingen inom de fackbetonade verk vi äger — exempelvis väg och

vatten, medicinalstyrelsen, universitetsinstitutioner — eller söka hjälp inom de delar av näringslivet eller olika organisationer som arbetar i u-länderna. Administrationsutredningen angav även möjligheten att anlita utländsk expertis, där sådan var den enda tillgängliga. Det till NIB knutna rådet kan ej lösa arbetsuppgifter av denna art. Dels är rådet ej uppbyggt härför, dels saknas medel för en verksamhet av denna art inom rådet. NIB skall i realiteten kunna spänna över all den verksamhet som normalt finns inom ett samhälle, när projekt för u-länderna skall planläggas. Redan här finns klart antytt att många typer av experter måste få tidsbegränsade arbetsuppgifter. De kan alltså ej fast knytas till NIB.

För en effektiv planläggning måste NIB vidare kontinuerligt kunna följa vad som sker inom FN:s olika organ; ett vidgat samarbete måste finnas mellan FN och Sverige. Lika viktigt är att detta arbete även får karaktären av dokumentation, för att ur det så inhämtade kunskapsmaterialet erhålla uppslag och idéer, exempelvis var FN:s insatser lämpligen skulle kunna kompletteras med bilaterala svenska insatser. Även erfarenheter från olika länder med stor erfarenhet om u-hjälp bör inhämtas, exempelvis från Frankrike, Israel och Kina.

Planeringsproblem av denna karaktär och dokumentationsfrågor upptas icke i NIB:s petita för nästa år. Över huvud tycks arbete inom dessa sektorer icke ha påbörjats inom NIB. Därför har vi också tydligen gjort oss skyldiga till nummer fullständigt klassiska, i all u-landslitteratur ständigt verifierade misstag, exempelvis att sända ett land maskiner som är obrukbara därstädes, att glömma att medsända reservdelar till maskinparken och att glömma att från början medsända kunnig reparatör.

Icke endast NIB utan även finansdepartementet samt alla organ inom den privata sektorn som har u-hjälp på sitt program behöver denna dokumentation,

Interpellation ang. de svenska biståndsinsatserna till u-länderna

vilken lämpligen bör vara NIB:s arbetsuppgift.

Inspektion av projekt ute på fälten och de former denna inspektion bör er-hålla har hittills icke diskuterats av statsmakterna. Om icke den på fältet verksamme experten är den skickligaste landet äger inom området, bör den ut-sända inspektören vara detta. Han skall förstå de problem det gäller, han skall redan under sitt besök kunna föreslå förbättringar, han skall vid sin åter-komst äga möjligheter att framlägga re-sultaten av sin resa icke bara för NIB utan även för riksdagen, hur nu detta skall ske. Att exempelvis som i USA sända ut senatorer eller att vidga stats-revisorernas arbetsuppgifter innebär icke en lösning av realproblematiken, att inspektera och lämna råd på expert-bas. Ett snabbt inrättande av ett inspek-tionsinstrument är en av de väsentli-gaste åtgärder vi kan vidtaga för ra-tionalisering och effektivisering av u-landsexperternas arbetsinsatser.

Inspektörernas rapporter vidgar frå-gan om offentlighetsprincipen för u-hjälpen, både den inom NIB och den som sker under finansdepartementet, respektive den som kan tänkas ske i ytterligare andra statliga former. Of-fentlighetsprincipen berör även rådets arbetsmöjligheter. Rådet inrättades bl. a. för att förankra u-hjälpen i Organisa-tionssverige. Rådet är i sak alltså u-hjäl-pens public-relation-män.

Rådsmedlemmarna har hittills icke från NIB erhållit arbetsmaterial av så-dan karaktär att detta exempelvis kun-nat ligga till grund för föreläsningar och liknande upplysningsverksamhet inom medlemmarnas egna organisa-tioner.

Även rådets status borde upptas till förnyat övervägande. Det har nu en blandad funktion utan klart angivna kompetensregler för de olika utskottens verksamhet eller deras rättighet eller möjlighet att konstruktivt bidra till u-hjälpen eller dess planering.

Experternas utbildning har icke planlagts ännu; i regel har de sänts ut utan någon föregående specialkurs.

Problemen rörande anställnings- och lönevillkor, sociala förmåner, fackligt stöd i hemlandet för experterna är del-vis föremål för utredning men ännu icke på långt när tillfredsställande lösta. I pressen har förekommit uppgifter om att experter anställda på centralkommit-téns tid icke fått samma villkor som experter anställda av NIB. Om detta är riktigt, bör sådana problem snabbt lösas.

Ett ämbetsverk med NIB:s arbetsupp-gifter kan praktiskt taget aldrig vara färdigkonstruerat. Arbetsuppgifterna förskjuts ständigt, både med ökat kun-nande om u-hjälp och med ökad omfatt-ning av u-hjälpen. Nu okända samar-betsproblem med många olika instanser inom och utom Sverige kommer sä-kert att dyka upp. Nya administrativa kompetensfrågor inom u-hjälpen, nya problem sammanhängande med avväg-ningen mellan teknisk och annan u-hjälp uppkommer ständigt och skiftar ständigt karaktär. Det är säkerligen därför riktigt som administrationsutred-ningen framhållit att kontinuerliga ut-redningar erfordras. Det har funnits en viss tendens att tro att allt utrednings-arbete kunde avstanna i och med NIB:s tillkomst för knappt ett par år sedan.

I tidigare väcka interpellationer har frågats vad som kan göras för att be-vara allmänhetens förtronde för den svenska biståndsverksamheten. Det är av mycket stor betydelse att även rik-sdagens förtroende för utformningen av den totala u-hjälpen — alltså inte en-bart NIB:s verksamhet — bibehålles. Problemen om hur riksdagen skall få allsidig insyn i hela den statligt bedriv-na u-hjälpen måste därför tas upp till diskussion. Genom att u-hjälpen sker utomlands och därför i huvudsak blir okänd för svenska medborgare är det väsentligt för vitalisering av u-hjälpen att formerna för riksdagens möjligheter

Interpellation ang. åtgärder mot kriminaliteten

att bidra därtill löses, utan att därmed fungerande statliga organs verksamhet för u-hjälpen fastläses i stela arbetsformer.

Under hänvisning till det anförda anholder jag om kammarens tillstånd att till hans excellens herr statsministern få ställa följande frågor:

1) Anser herr statsministern att den av NIB bedrivna verksamheten stått i god överensstämmelse med de principer som angavs i samband med riksdagens beslut om u-hjälpen?

2) Vill herr statsministern medverka till en utredning om principerna för u-hjälpsorganets status och dess kompetensområde?

3) Avser herr statsministern att låta den utredning som förebådats om NIB:s organisation även innefatta problem angivna redan av administrationsutredningen samt problem rörande beslutsdelegering inom NIB, planeringsarbete för u-landsprojekt, formerna för ökat anlitande av experthjälper, dokumentationsproblem för den totala u-hjälpen, formerna för inspektion av fältprojekt, kompetensområden för NIB:s råd och rådsutskott samt experternas utbildning, anställnings- och lönevillkor och sociala förmåner?

4) Är herr statsministern beredd att föreslå vägar för att tillförsäkra riksdagen bättre insyn i och ökat inflytande över de stora dragen i u-hjälpen?

Denna anhållan bordlades.

§ 6

Interpellation ang. åtgärder mot kriminaliteten

Ordet lämnades på begäran till

Herr HAMRIN i Jönköping (fp), som yttrade:

Herr talman! Den våg av brottslighet, som dag för dag avspeglas på dagspressens nyhetssidor, inger stigande oro.

Allmänheten finner det aktuella läget ytterst alarmerande och ser med djupt allvar på den fortsatta utvecklingen.

Ett intryck är att de grova brotten ökar i antal. Ständigt på nytt rapporteras om post- och bankkupper, ofta förövade med brukande av brutalt våld. Våldtäktsdåden utgör en annan brottskategori, som i särskild grad upprör sinnena.

Det hör till bilden, att långt ifrån alla brott kommer till polisens kännedom. Hur stor den faktiska kriminaliteten är, saknar man av uppenbara skäl vetskap om. Småstöder t. ex. torde långt ifrån alltid bli föremål för polisanmälan. Men även den s. k. dolda kriminaliteten är naturligtvis ytterst farlig, eftersom den röjer en miljö, ur vilken en mera avancerad brottslighet lätt kan växa fram.

Den genomsnittliga uppklaringsprocenten för samtliga brott i hela landet anges under perioden 1950—1955 till 39,2 procent och hade under perioden 1956—1960 sjunkit till 33,9 procent. Det beräknas, att i huvudstaden i fjol endast var tionde stöld blev uppklarad. Det får inte gå därhän, att möjligheten att begå kriminella handlingar utan risk för upptäckt fortlöpande ökar.

Samhället måste — det är ett oeftervigligt krav — ha i sin hand resurser, som sätter det i stånd att uppdaga och beivra brottsligheten i alla dess former. Här inställer sig med nödvändighet spørsmålet om polisen förfogar över tillräckligt med personal för att effektivt kunna lösa sin uppgift. JO:s utredning i anledning av barnövergreppen i Stockholm har fäst uppmärksamheten på att polismakten i huvudstaden har stora problem att brottas med. Utredningen är ännu inte avslutad, varför det är för tidigt att fälla något omdöme om hur ifrågavarande brottsaffär handlagts. Men vad som framkommit bör ge statsmakterna anledning till att noga pröva huruvida spaningsmetoder, arbetsrutin och tjänstgöringsvillkor fyller de

Interpellation ang. inplantering av kaninpest

§ 7

krav på effektivitet, som måste vara ett grundläggande samhällsintresse.

En särskilt oroande iakttagelse anknyter till ungdomsbrottsligheten och till det faktum, att ungdomsbrottsligheten går allt längre ner i åldrarna. Det betyder med andra ord, att vi har att göra med en oroväckande barnkriminalitet. Det är troligt, att ökad kriminologisk forskning här skulle kunna vara av värde i brottsbekämpande syfte.

Men för att komma till rätta med brottsligheten i stort bör även andra faktorer självfallet uppmärksammas. Att alkoholförtäring och brottslighet hör samman som siamesiska tvillingar, är ostridigt.

Det bör vara på sin plats att understrika att den stora massan av vår ungdom är skötsam och ambitiös. Yrkesmedvetenheten vaknar tidigt och därmed förståelsen för värdet av såväl teoretisk utbildning som praktisk yrkesutbildning. Samhället bör å sin sida besvara dessa ambitioner med rika utbildningsmöjligheter. Dessa existerar för närvarande inte i önskvärd utsträckning. Samhället har också all anledning att bygga ut sitt stöd till olika former av ideell ungdomsverksamhet.

Vad senast sagts hör till de positiva åtgärder som bör ingå i en mera energisk politik för att skapa en sundare samhällsmiljö.

Med åberopande av vad jag här anfört, hemställes om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande frågor:

1. Vill herr statsrådet lämna kammaren en redogörelse för sin bedömning av läget just nu i fråga om kriminaliteten och dess utbredning i vårt land?

2. Vilka omedelbara åtgärder är herr statsrådet beredd att vidta eller förordna i brottsförebyggande och brottsbekämpande syfte?

Denna anhållan bordlades.

Interpellation ang. inplantering av kaninpest

Ordet lämnades på begäran till

Herr SPÅNGBERG (s), som yttrade:

Herr talman! Under oktober månad 1962 blev vildkaninerna på Gotland smittade med myxomatos, en mycket plågsam epidemisk sjukdom som då inplanterades. Avsikten var att decimera kaninstammen på ön. I dagarna har meddelats i pressen att kaninpesten skördat väldiga offer men tydligen inte är tillräcklig som utrotningsmedel.

Försök med denna utrotningsmetod har tidigare gjorts bl. a. i Skåne genom att lokala smittområden bildats på olika platser. Sjukdomen har enligt uppgifter i pressen medfört en betydande minskning av kaninbeståndet i Skåne och angränsande landskap.

Metoden att genom spridande av en plågsam epidemisk pest söka minska ett djurbestand är både vidrig och uppseendeväckande. Det antages att inplanteringen av sjukdomen har skett på privat initiativ. Men man måste dock samtidigt konstatera en påfallande likgiltighet från polis och åklagare, som inte kan vara okunniga om vad som skett. Jordbruksministern bör därför lämna en redogörelse, om och hur myndigheterna är inkopplade i detta uppseendeväckande djurplågeri.

Med hänvisning till vad jag här anfört hemställer jag om kammarens tillåtelse att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande spörsmål:

Känner statsrådet till att det sedan något år i vårt land pågår en decimering av vildkaniner genom inplantering av kaninpesten myxomatos?

Anser statsrådet att en inplantering av denna sjukdom strider mot bestämmelserna i djurskyddslagen

och vill statsrådet lämna kammaren en redogörelse över myndigheternas åt-

Interpellation ang. anslagen till de svenska biståndsinsatserna till u-länderna

göranden beträffande här påtalade problem?

Denna anhållan bordlades.

§ 8

Interpellation ang. anslagen till de svenska biståndsinsatserna till u-länderna

Ordet lämnades på begäran till

Herr HERMANSSON (k), som yttrade:

Herr talman! Den offentliga debatten om Sveriges bistånd till de underutvecklade länderna har under hösten nästan helt begränsats till frågan om påstådda brister i den verksamhet som bedrivs av nämnden för internationellt bistånd (NIB). De interpellationer om biståndsverksamheten, som väckts vid höstrikdagens början, har samma begränsade karaktär.

De uppgifter som framkommit i pressen tycks visa att skäl finns för en kritisk granskning av NIB:s verksamhet. Om debatten angående biståndsverksamheten förs alltför ensidigt finns det emellertid risk för att den får en negativ effekt. Svenska folkets intresse för att utveckla biståndsverksamheten till de fattiga länderna kan skadas av en diskussion som fastnar i detaljer, är enbart negativ och saknar perspektiv.

Det bör erinras om att NIB administrerar endast 30 miljoner av de totalt 176 miljoner kronor, som utgör Sveriges utlandsbistånd under budgetåret 1963/64. Det är alltså endast en mindre del av det totala biståndet, och anmärkningarna gäller endast vissa av de administrerade projekten. Kritiken bör ges rätta proportioner.

Den helt avgörande frågan när det gäller vårt lands biståndsverksamhet till de underutvecklade länderna är hur den snabbt skall kunna ökas för att få större betydelse. Den av Förenta Nationernas generalförsamling hösten 1961 antagna resolutionen uttryckte förhopp-

ningen att det internationella biståndet så snart som möjligt skulle ökas till ungefär 1 procent av de ekonomiskt utvecklade ländernas nationalinkomster. Vårt land har biträtt denna resolution. Genom riksdagens bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 100 år 1962 har denna målsättning ytterligare understrukt.

Det via statsbudgeten lämnade utvecklingsbiståndet under innevarande budgetår uppgår emellertid inte till mer än omkring $\frac{1}{4}$ procent av nationalinkomsten. Det återstår alltså mycket att göra innan den beslutade målsättningen i första hand uppnås.

I debatterna före antagandet av det nu löpande biståndsprogrammet framhölls såsom argument mot en omedelbar ytterligare höjning av anslagen att planeringen i olika avseenden var otillräcklig. Man borde kunna förutsätta att dessa svårigheter nu börjat undanröjas.

Avskaffande av tullar och andra avgifter på varor från u-länderna, en kraftig utbyggnad av systemet med statliga exportkrediter, ökade anslag till det bistånd som går genom FN och andra internationella organ är de avgörande vägar på vilka biståndet till de underutvecklade länderna bör utvecklas. För att det bilaterala tekniska biståndet genom NIB skall få större betydelse torde fordras att man koncentrerar insatserna på avgörande uppgifter i stället för att splittra dem.

Med hänvisning till det anförda an håller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet Ulla Lindström få rikta följande fråga:

Avser regeringen att till instundande riksdag framlägga förslag om en betydande höjning av anslagen till den internationella biståndsverksamheten så att dessa kommer avsevärt närmare den beslutade målsättningen 1 procent av nationalinkomsten?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Tillkännagavs, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 174, angående godkännande av utlämningsfördrag mellan Sverige samt Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland,

nr 175, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Israel om ömsesidig utlämning för brott,

nr 180, angående överlåtelse av vissa delar av övningsflygplatsen i Kalix, samt nr 182, med förslag till lag om ändring i övergångsbestämmelserna till sjukvårdslagen den 6 juni 1962 (nr 242).

Dessa propositioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.07.

In fidem

Sune K. Johansson

Onsdagen den 23 oktober

Kl. 16.00

§ 1

Justerades protokollet för den 17 innevarande oktober.

§ 2

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till Riksdagens andra kammare

Undertecknad anhåller härmed om ledighet från riksdagsarbetet dagarna 29 och 30 oktober 1963 på grund av resa till England.

Stockholm den 23 oktober

Rosa Andersson

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3

Föredrogs var för sig följande Kungl. Maj:ts å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 174, angående godkännande av utlämningsfördrag mellan Sverige samt Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland, och

nr 175, angående godkännande av avtal mellan Sverige och Israel om ömsesidig utlämning för brott;

till statsutskottet propositionen nr 180, angående överlåtelse av vissa delar av övningsflygplatsen i Kalix; samt

till behandling av lagutskott propositionen nr 182, med förslag till lag om ändring i övergångsbestämmelserna till sjukvårdslagen den 6 juni 1962 (nr 242).

§ 4

Föredrogs den av fru *Sjövall* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till hans excellens herr statsministern angående de svenska biståndsinsatserna till u-länderna.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 5

Föredrogs den av herr *Hamrin* i Jönköping vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justi-

Interpellation ang. tryggnad av den enskildes rättsställning vid handläggningen av vissa domstolsärenden

fiedepartementet angående åtgärder mot kriminaliteten.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 6

Föredrogs den av herr *Spångberg* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet angående inplantering av kaninpest.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 7

Föredrogs den av herr *Hermansson* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till statsrådet fru Lindström angående anslagen till de svenska biståndsinsatserna till u-länderna.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8

Interpellation ang. tryggnad av den enskildes rättsställning vid handläggningen av vissa domstolsärenden

Ordet lämnades på begäran till

Fru NETTELBRANDT (fp), som yttrade:

Herr talman! Den 11 maj 1962 framställde jag med andra kammarens tillstånd en interpellation till justitieministern med följande motivering:

»Den 14 december 1951 anhängigjorde en lärare talan mot en kommun med yrkande om skadestånd för koloxidförgiftning i tjänstebostad och tjänstelokal. Dom meddelades i högsta domstolen den 5 april 1962. Närmare elva år hade alltså förflutit, innan rättsfrågan blev slutgiltigt prövad. Under tiden hade tre av kärandens huvudsak-kunniga hunnit avlida och i viss utsträck-

ning måst ersättas av nya sakkunniga. Vad här förekommit belyser enligt min mening allvarliga brister i vårt nuvarande processsystem, varigenom den enskildes möjligheter att snabbt och till rimliga kostnader få sin sak rättsligt prövad i hög grad försvagas. Det kan således nämnas, att det dröjde ett och ett halvt år efter meddelande av domen i häradsrätten, innan målet upptogs i hovrätten, att offentlig myndighet hade ärendet för yttrande i nära fyra år, medan den rättssökande anmodades att yttra sig på fjorton dagar, samt att årlånga dröjsmål i övrigt i processföringen medförde, att tiden för slutgiltig prövning av skadeståndsyrrkandet dröjde över ett decennium.»

Interpellationen har ännu inte besvarats.

Då spörsmålet enligt min mening har stor principiell vikt för den enskilde medborgarens reella rättssäkerhet finner jag det angeläget att förnya interpellationen.

Med stöd av vad jag här anfört hemställer jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få framställa följande fråga:

Delar herr statsrådet uppfattningen, att en handläggning av domstolsärenden, där genom offentlig myndighets långvariga beredning och andra omständigheter, till vilka den enskilde ej har skuld, avsevärd tid förflyter mellan ärendenas anhängiggörande och avgörande och som för den enskilde medför *dels* stora ekonomiska förluster i form av betydande rättegångskostnader, *dels* en svagare rättsställning på grund av att bevisningen försvåras, inte tillgodoser de berättigade krav som den enskilde har på att i tillfredsställande ordning få sin rätt prövad, och anser herr statsrådet att åtgärder från samhällets sida är påkallade för att trygga den enskildes rättsställning i sådana fall?

Denna anhållan bordlades.

§ 9

Interpellation ang. bristen på hälsovårdsinspektörer

Ordet lämnades på begäran till

Herr ANDERSSON i Storfors (s), som yttrade:

Herr talman! År 1957 aktualiserade Föreningen för allmän hälsovård efter viss utredning i en skrivelse till inrikesdepartementet den vanskliga situation landets hälsovårdsnämnder försatts i till följd av en rådande brist på hälsovårdsinspektörer. Allmänt ansågs bristen bero på inspektörernas otillfredsställande utbildnings- och anställningsförhållanden.

Läget har emellertid ytterligare förvärrats, vilket klart framgår av en skrivelse från statens institut för folkhälsan till kungl. medicinalstyrelsen, daterad den 17 oktober 1962.

Medicinalstyrelsen uttrycker i skrivelse den 12 november 1962 sin oro över rekryteringsläget beträffande hälsovårdsinspektörerna. Dessas medverkan i det lokala hälsovårdsarbetet inom kommunerna är av fundamental betydelse.

Vid nämnda dato fanns cirka 425 hälsovårdsinspektörer i landet. Det finns icke längre tillgång till utbildade inspektörer för alla inrättade tjänster. Under september månad 1962 utannonserades 15 inspektörspplatser. Nio av dessa erhöll icke några sökande, även i större städer som Malmö, Örebro, Jönköping, Lund och Karlskoga.

I vad det avsåg de sex tjänster som erhöll sökande var det genomgående fråga om transportsökande.

Redan återbesättandet av tjänster som blivit lediga genom naturlig avgång eller övergång till bättre betalda anställningar vållar sålunda stora bekymmer.

En viktig orsak till den minskade rekryteringen och avgången från innehavda inspektörstjänster är otvivelaktigt den marknadsmissigt icke konkurrenskraftiga lönesättningen framhöll medi-

calinstyrelsen i sin skrivelse till Svenska stadsförbundet.

I dag, nästan ett år efter ovannämnda skriftväxling, är tillgången på kompetenta hälsovårdsinspektörer i stort sett oförändrad.

Visserligen har rekryteringen till folkhälsoinstitutets niomånaderskurs för blivande hälsovårdsinspektörer så till vida förbättrats, som att 26 kvalificerade sökande kunnat preliminärt antagas till den kurs som börjat i augusti månad i år, mot 16 föregående år.

På längre sikt anser folkhälsoinstitutet det motiverat att räkna med två kurser per läsår, något som dock för närvarande icke kan realiseras på grund av brist på erforderliga undervisningslokaler.

Vad som allmänt verkar bromsande på rekryteringen är — förutom lönesättningen för inspektörstjänsterna — otvivelaktigt att inget ekonomiskt stöd lämnas under utbildningstiden.

Folkhälsoinstitutets förslag om stipendier av statsmedel på 1 000 kronor till kursdeltagare godtogs ej av statsrådet i årets statsverksproposition.

Inför den kurs som börjat i höst förelåg vissa uppslag inom stadsförbundet som innefattade kostnadsfri grundläggande utbildning å kommunskolan i Sigtuna samt möjlighet för redan kommunalt anställda att för genomgående av hälsovårdsinspektörskurs behålla viss del av lönen (70 %) under kurstiden. Ej heller detta har emellertid kommit till genomförande.

Det uppkomna läget, då många av rikets städer och kommuner har vakanser på inspektörstjänsterna, är mycket allvarligt. Snabba förändringar är därför nödvändiga, både gällande utbildningens omfattning och anställningsförhållandena.

Med hänvisning till det i interpellationen anförda, anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

Vill statsrådet inför kammaren redogöra för det aktuella läget gällande häl-

Interpellation ang. efterlevandes kostnader i samband med dödsfall — Interpellation ang. de långsiktiga följdverkningarna av ogräsbekämpning med kemiska medel

sovårdsinspektörsutbildningen i vårt land?

Är statsrådet beredd medverka till en utökad utbildning av hälsovårdsinspektörer för att avhjälpa den nuvarande bristen på utbildad personal?

Är statsrådet beredd medverka till att bättre ekonomiska förhållanden skapas under utbildningstiden?

Har statsrådet möjlighet medverka till att såväl bättre anställningsförhållanden som en bättre lönesättning skapas för hälsovårdsinspektörerna?

Denna anhållan bordlades.

§ 10

Interpellation ang. efterlevandes kostnader i samband med dödsfall

Ordet lämnades på begäran till

Herr GUSTAFSSON i Borås (fp), som yttrade:

Herr talman! De direkta kostnaderna i samband med dödsfall innebär ofta en allvarlig belastning på de efterlevandes ekonomi. Även om olika slag av försäkringsskydd finns är många människor helt oskyddade i denna situation.

Det bästa skyddet för närvarande erhålles vid grupplivförsäkring. För personer som inte omfattas av grupplivförsäkring finns utvägen att teckna en personlig riskförsäkring, som dock ställer sig dyrare. En annan möjlighet är att ansluta sig till en begravningskassa.

En personlig riskförsäkring medför dyra premier för t. ex. pensionärer, eftersom premierna sätts i relation till dödlighetsrisken inom olika åldersgrupper. En avgörande trygghet för pensionärernas efterlevande kan därför knappast skapas på denna väg. Personliga riskförsäkringar skrivs dessutom inte på många grupper av handikappade.

Andra grupper av medborgare, vilkas efterlevande nu ofta saknar elementärt

skydd vid dödsfall, är ungdomar, vissa anställda, företagare och husmödrar.

Att det nuvarande skyddet vid dödsfall är otillräckligt kan inte bestridas.

Möjligheterna att exempelvis inom ramen för den allmänna socialförsäkringen åstadkomma ett försäkringsskydd som ger ett tillfredsställande skydd åt den som nu helt saknar sådan riskförsäkring förtjänar att allvarligt prövas. Vid övervägandena härav bör självfallet beaktas det försäkringsskydd som byggts upp avtalsvägen på arbetsmarknaden eller eljest på enskild väg. Vad som bör undersökas är således huruvida det inte är möjligt att inom ramen för den allmänna socialförsäkringen infoga en dödsfallsförsäkring som kompletterar de existerande formerna för sådan försäkring utan att skada dessa. En undersökning av dessa problem synes lämpligen kunna ske i samband med den översyn som pågår av den allmänna sjukförsäkringen.

Med stöd av här anförd motivering anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet ställa följande fråga:

Vill herr statsrådet medverka till en utredning av frågan om skydd för efterlevande för de direkta kostnader, som föranleds av dödsfall, så att en lösning kan komma till stånd inom socialförsäkringens ram, som komplettering till existerande former för sådan försäkring?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. de långsiktiga följdverkningarna av ogräsbekämpning med kemiska medel

Ordet lämnades på begäran till

Herr DICKSON (h), som yttrade:

Herr talman! För att komma till rätta med ogräs och annan oönskad vegetation har mer och mer under senare de-

Interpellation ang. de långsiktiga följdverkningarna av ogräsbekämpning med kemiska medel

cennier, både då det gällt åker och skogsmark, behandling med kemiska medel tillämpats, vanligen genom besprutning med vätskor innehållande gifter av varierande slag, ofta i förening med hormonpreparat. Det torde vara mycket stora arealer som efter hand blivit sålunda preparerade. Kortsiktigt förefaller åsyftat resultat ha nåtts, och all anledning finns att förmoda att verksamheten kommer att fortsätta och ytterligare utbredas.

I fråga om besprutningarnas *långsiktiga* inverkan på markbeskaffenhet, bakterieliv, insekts-, småfågels- och viltbestånd, eventuell giftverkan på skogsbär och svamp m. m., samt möjliga sekundärinflytanden och kedjeverkningar på grund av ackumulering av tillsatsämnen i marken, om allt detta vet man, i varje fall bland det praktiska lant- och skogsbrukets män, inte mycket.

För att vi i möjligaste mån skall kunna få klart för oss vad det är vi är i färd med att göra vore det värdefullt om det bleve allmänt bekantgjort vad vetenskapen må ha att säga i dessa stycken.

Jag anhåller i detta syfte om kammarens medgivande att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få ställa följande två frågor:

1) Är det herr statsrådet bekant om vetenskapen i dagens läge kan ge några fasta hållpunkter i fråga om de långsiktiga följdverkningarna i olika avseenden på de biologiska förhållandena beträffande skogs- och åkerarealer som ytbehandlats med kemiska medel i ogräsbekämpande syfte, och är herr statsrådet i så fall i tillfälle att ge kammaren ett översiktligt besked i frågan?

2) Om så icke är fallet, är det herr statsrådets avsikt att animera därtill lämpade institutioner till att göra frågan till föremål för vetenskaplig forskning och utredning?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:ts proposition nr 176, med förslag till lag om ändring i lagen den 28 maj 1886 (nr 46) angående stenkolsfyndigheter m. m., m. m., överlämnats till kammaren.

Denna proposition bordlades.

§ 13

Till bordläggning anmäldes bankoutskottets anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att till utskottet från fullmäktige i riksgäldskontoret inkommit framställning angående översyn av riksgäldskontorets organisation.

§ 14

Anmäldes en till herr talmannen under sammanträdet avlämnad motion, nr 955, av herr *Kärlander m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 171, angående landstingskommunernas övertagande av statens mentalsjukvård m. m.

Denna motion bordlades.

§ 15

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här efter kl. 16.07.

In fidem
Sune K. Johansson